

paa Landet, saa vilde det, efter min Mening, være aldeles urigtigt at gøre dette ved at tilvejebringe en Slags Indsiddersstuer eller Lejestuer. Den Vej, man maa gaa, synes jeg ligger lige for. Det er at tilvejebringe nogle smaa gode selvstændige Hjem med en lille Jordlod, der kan være til Støtte for Arbejderne under vanskelige Forhold. Her kunne vi jo saa godt gøre det; Jorden er der, og Sorø Akademi har jo ogsaa Midler. Jeg tænker slet ikke paa, at der skal oprettes Kolonier af Huse. Det tror jeg vilde være forkert. Jeg foretrækker, at der begyndes smaat. Jeg har nærmest tænkt mig, at der ved hver af Akademiets Gaarde, Mørup og Nordruplund, kunde opføres 4—6 Huse, og disse hver forsynes med 3—4 Tdr. Land. I og for sig vilde jeg ikke have noget imod, om man gik noget videre, men Hovedsagen for mig er, at der bliver begyndt, at der overhovedet bliver gjort noget. Hvis Foranstaltningen saa viser sig heldig, hvad jeg ikke tvivler om, vil der jo altid kunne forsettes videre ad denne Vej. Dernæst mener jeg, at der tillige bør gøres noget, for at de jordløse Huse, der for Tiden findes ved disse Gaarde, saa en lille Jordlod, forudsat da, at vedkommende, der bebo Husene, ønske det, thi det kan jo nok tænkes, at ældre og svagelige Folk lige saa gerne ville være selvforsør. Jeg tror, at man skylder disse Huse at tage lidt Hensyn til dem. Sagen er nemlig den, at der til disse Huse, i alt Fald til en Del af dem, tidligere har hørt Jord, men denne Jord er i Tidens Løb taget fra dem og lagt ind under Hovedgaardene. Jeg synes derfor, at det kun er at gøre gammel Uret god igen, naar man til disse jordløse Huse lægger en lille Jordlod. For øvrigt vil Spørgsmaalet om Husenes Antal og om den Maade, paa hvilken de bør overdrages, om det skal være i Forpagtning eller til Fæste, nærmere kunne forhandles. Hovedsagen er, at der viser sig Villighed til at gøre noget i den af mig anthydede Retning. Nu vil der kunne gøres den Indvending imod det, jeg her har fremsørt, at det ikke vil blive nogen økonomisk Foranstaltning, at det ikke vil kunne betale sig, og denne Indvending kan for saa vidt være rigtig, hvis man kun vil regne med Kroner og Dre og kun fæste sin Opmærksomhed derpaa. Jeg tror imidlertid, at man ogsaa bør se paa selve Sagen, og at dette er en Sag, som det nok er værd at ofre lidt paa, derom kan der vist ingen Tvivl være. Jeg tror, at man kan gaa ud fra, at der til at opføre en halv Snes Huse, som jeg nævnte før, vil kræves en Kapital af 20,000 Kr. Jeg tror, at man kan indskrænke

sig dertil, naar vi undgaa, at Bygningsinspektør og Arkitekt blande sig ind i denne Sag. Men 20,000 Kr. er jo dog kun en lille Kapital, det er f. Eks. ikke mere, end hvad der i Ar opføres paa Tillægsbevillingsloven til Landbotommisjonen, og i Forhold til, hvad der aarlig anvendes af Akademiets Midler til andre Formaal, er denne Sum jo slet ikke værd at tale om. Paa det foreliggende Finanslovsforslag se vi jo paa dets Budget opført henimod 130,000 Kr. til Realskolerne og over 150,000 Kr. til Kunstnere, Digtere, Videnskabsmænd o. s. v. Men naar Sorø Akademi har Raad til aarlig at ofre 280,000 Kr. til Realskoler, Videnskabsmænd, Digtere og Kunstnere, forekommer det mig, at det er en meget besfeden Fordring, at der en enkelt Gang ofres en Snes Tusind Kroner paa at tilvejebringe nogle smaa, gode og selvstændige Husmandshjem ved Akademiets Gaarde. Jeg skal imidlertid ikke komme nærmere ind paa denne Sammenligning, saa meget mindre som det er muligt, at de Herrer Realskolelærere, Digtere og Videnskabsmænd helst ønske, at der tales saa lidt derom som muligt. Derimod er der et andet Punkt, som jeg gerne vilde henlede Opmærksomheden paa. Det er det finansielle Resultat, som Sorø Akademi har haft af Hovedgaardene Mørup og Nordruplund i den Tid, de nu gældende Forpagtningskontrakter have eksisteret. Hvis man nemlig sammenligner Indtægter og Udgifter for disse Aar, kommer man efter min Mening til et meget bebrøveligt Resultat. For Nordruplunds Vedkommende er Forholdet dog det, at der er der noget Overskud; det er ganske vist ikke stort, men et Overskud er der. For Mørups Vedkommende er Forholdet derimod lige omvendt, der er der et ret betydeligt Underskud. I de 9 Aar, den nu gældende Forpagtningskontrakt har eksisteret, fra 1ste April 1885 til 1ste April 1894, har Mørup givet en Indtægt af 72,500 Kr. Jeg bruger her runde Tal, idet det jo ikke gør saa nøje med nogle saa Kroner eller Dre ved denne Opgørelse. Indtægterne skulde efter Kontrakten være 14,000 Kr. større, men dette Beløb er eftergivet paa Grund af de ugunstige Tider for Landbruget. Se vi saa paa Udgifterne, er der i de samme 9 Aar anvendt 73,700 Kr. til Bygningsarbejder, men dertil kommer saa, at den Gang, da disse Forpagtningskontrakter traadte i Kraft, den 1ste April 1885, hvilede der paa Mørup et Dræningslaan paa 23,994 Kr. 11 Ø. Dette Dræningslaan blev den Gang eftergivet, og dertil maa jo dog ogsaa tages Hensyn ved en Opgørelse